

Cursus Torah

(28) Parasjat Tazria & parasjat M'tsora

Driebergen, 9 april 2013

Willem J. Ouweneel

*Par. Tazria, ‘[als] zij voortbrengt’,
& par. M’tsora, ‘melaatse’ (Lv
12-15)*

Lv 12: de reiniging van kraamvrouwen

Lv 13: de wet op de melaatsheid

Lv 14: de reiniging van de melaatse

Lv 15: lichamelijke onreinheid

Onderverdeeld:

I. Lv 12 – 13 (1^e les)

II. Lv 14 – 15 (2^e les)

Reiniging na geboorte zoon (Lv 12:1-4)

Vs1v.: na baring zoon: moeder 7 dagen ‘onrein’ (= niet deelnemen aan de eredienst) (als tijdens menstruatie [zie 15:9]; lett. ‘ziekte’ ! want bloedverlies)

Vs3: 8^e dag (vgl. 14:10; 15:14,29): besnijdenis (Sforno: na 8 dagen baby voldoende vrij v.h. geboortebloed)

Vs4: geboortebloed weg, maar de effecten houden nog 33 dagen aan (totaal 40 dagen): geen heilig voedsel aanraken, niet in het heiligdom komen (Nachmanides: ze mag wel weer bij haar man terugkomen)

Reiniging na geboorte dochter (vs5)

Vs5: 14 dagen in het geboortebloed, [uiteraard geen besnijdenis], 66 dagen na-effecten

Dus dubbele reinigingstijd! (totaal 80 dagen; lange tijd van bezinning door de ouders, vóór het offer!)

Nachmanides, Sforno: ‘omdat een meisje een ander fysiek gestel heeft dan een jongen’ (niet uitgelegd)

De besnijdenis heft de onreinheid van de moeder spoediger op! (toepassing van de dood van Jesjoea)

Offers (vs6-8)

Vs6: na 40 resp. 80 dagen: 1-jarig lam als brandoffer, jonge duif of tortelduif als zondoffer [in *beide* gevallen, dus meisje niet minder/zondiger dan een jongen!]

Vs7: ‘het’ (zondoffer!) in de voorhof offeren, om háár te ‘verzoenen’ (i.v.m. de erfzonde!?! vgl. Jb 15:14; 25:4: zondaars uit zondige bron) (vgl. besnijdenis vd vader)

(Ibn Ezra: het brandoffer is ook inbegrepen; vgl. NBV)

Vs8: indien arm: 2 jonge duiven of tortelduiven

Lc 2:22-24: armenoffer (geen ‘onbevleete ontvangenis’ !)

Verband Lv 12 en 13v.

Lv 12 *erfzonde (de zonde als macht)*: zondige moeders brengen zondige kinderen voort (‘zonde in het vlees’)

Lv 13+14 *de zonde als daad*: de zondige natuur breekt uit in boosaardige daden (‘leven in de zonde’)

Het goed leren van de ervaring van Lv 12 helpt om een toestand als in Lv 13 te voorkomen!

De priester (de ‘geestelijke mens’ in Gl 6:1, die dicht bij God staat) kan dit beoordelen (vgl. 2Kr 26:17v. priester Azarja t.o. koning Uzzia)

Melaatsheid (Lv 13)

Melaatsheid: niet per se *lepra*; mogelijk een verzamelbegrip voor allerlei huidziekten (NBV: ‘huidvraat’)

Lepra was in die tijd nog onbekend in het Midden-Oosten (Alexander de Grote bracht het mee uit India)

Lepra toen ongeneeslijk, maar in Lv 13 wel genezing

NT: Grieks *lepra*: wellicht echte lepra bedoeld

‘Melaats’ eigenlijk ook algemeen woord: verbastering van *malade*, ‘ziek’ (lett. ‘in slechte toestand’)

Typologie

De oude rabbijnen wisten het al: melaatsheid = beeld van de *actief uitbrekende* zonde, vooral van hoogmoed en zelfzucht (werking van de *wil*); daarom melaatsheid ook een *straf* voor deze zonde:

(a) *Mirjam* (Nm 12:1-15): betwist leiderschap van Mozes

(b) *Gehazi* (2Kn 5:20-27): zoekt zelfverrijking

(c) *Uzzia* (2Kr 26:16-21): eist priesterschap voor zichzelf

Vgl. 2Kn 5:1 (Naäman); 7:3 (Samaria); Mt 8:2 (‘een melaatse’); 26:6 (Simon); Lc 17:12 (10 mel.) (totaal 8x)

‘Onrein’ > ‘reiniging’

Vs2: zwelling, uitslag, lichte plek

Vs3 ziekte evident: ‘onrein’ verklaren (vs45v.)

Vs4 ziekte niet evident: 7 dagen afzonderen, vs5 evtl. herhalen, vs6 herstel: ‘rein’ verklaard; kleren wassen

NT: niet ‘genezing’, maar ‘reiniging’ nodig, als van zonde: Mt 8:2v.; 10:8; 11:5; Lc 4:27; 17:14,17

Sforno: rabbi’ s: plaag = hulpmiddel bij de verzoening voor begane zonde > afzondering nodig voor bezinning en berouw; priester maant tot gebed om herstel

Verder onderzoek (vs7-17)

Vs7v. terugkeer van de ziekte: ‘onrein’ verklaard

Vs9-11 evidentere gevallen: geen (religieuze! niet medische!) quarantaine nodig

Ook verder steeds 3 mogelijkheden:

- (1) ziekte (bijna) uitgewoed of van onschuldige aard > ‘rein’ verklaren
- (2) vermoeden van (ernstige) huidziekte > afzondering
- (3) de ziekte is direct evident of geleidelijk erger geworden: ‘onrein’ verklaren

Toepassing (a)

Zelfde drie gevallen:

- (a) Gaat het om een tijdelijk kwaad, of een zonde die ‘uitgewerkt’ is? Belijden en vergeven.
- (b) Gaat het om een dieper kwaad? Tijdelijke tucht: bijv. ‘tekenen’ (brandmerken) in 2Ts 3:14
- (c) Gaat het om *ernstig* kwaad (‘boosheid’ in 1Ko 5:13) of kwaad dat steeds erger wordt? Strengere tucht nodig: ‘buiten de legerplaats’ (d.i. tot aan de eventuele genezing)

Toepassing (b)

Zorgvuldige procedure vereist (Jesjoea: Mt 18:15-20; Paulus: Gl 6:1):

- Niemand binnenhouden die ‘onrein’ is (‘een beetje zuurdeeg’ ..., 1Ko 5:6; Gl 5:9; libertinisme)
- Niemand buitenhouden die ‘rein’ is (sektarisme)

In geval van onzekerheid/onduidelijkheid: tussenoplossing: niet *uit*-sluiten, maar *op*-sluiten

Vijf bijzondere gevallen (vs18-44)

- (a) vs18-23 effecten van een zweer (kan tot een huidziekte leiden)
- (b) vs24-28 effecten van een brandwond (idem)
- (c) vs29-37 uitslag in hoofdhaar of baard ('schurft')
- (d) vs38v. goedaardige uitslag
- (e) vs40-44 uitval van hoofdhaar: óf gewone kaalheid, óf aanwijzing voor een huidziekte

Houding van de zieke (vs45v.)

Vs45v.: rouwkleren dragen (verband met zonde!)

waarschuwend roepen: ‘Onrein!’

‘buiten de legerplaats’ doen (Nm 5:1-4; 12:15 [Mirjam];
2Kn 7:4 [Samaria]; 15:5; 2Kr 26:21 Uzzia)

principe van de quarantaine (wachten op duidelijkheid /
wachten op genezing)

Vgl. Kl 4:14v.: hele volk als het ware ‘melaats’ –
‘onrein!’ – en gemeden door de volken

Laatste voorschriften (vs47-59)

Vs47-59 uitslag aan weefsels, leer (vochtplekken? schimmel?): zelfde regels: toetsen, evtl. afzondering, daarna rein of onrein verklaren > wassen resp. verbranden

Nachmanides, Sforno: als Israël zondigt, zullen hun kleren, lederwaren en huizen hun schuld openbaren!

Overdrachtelijk: ‘kleren maken de man’ : onze omstandigheden, gewoonten & bezigheden kunnen door de zonde zijn aangetast. ‘Wassen’ nodig: gaat de plek weg?

Reiniging (Lv 14:1-32)

Vs1-3 priester kan niet genezen, alleen de genezing (‘reiniging’) vaststellen (Lc 17:14)

Alleen God kan genezen (2Kn 5:7; Js 6:1-7); maar ook zij die zijn zalving hebben (Mt 10:8): ‘reinig melaatsen’!

In de toepassing: genezing = berouw & herstel

Vs3 priester bezoekt de betrokkene (daar waar deze is: buiten de legerplaats) om dit herstel te toetsen

Vs4 noodzaak van het offer (onderstreept dat de plaag verband houdt met zonde)

De nodige offers (vs4-7)

2 reine vogels [dus duiven]: offerdieren

ceder, scharlaken (eig. de worm waarvan deze kleurstof gemaakt wordt) en hysop (2x plantaardig, 1x dierlijk)

Ibn Ezra: de hoogste boom en de nietigste plant

Rasji: plaag straf voor hoogmoed: daarom van de hoogste boom naar de nietige worm en dito plant [maar ook: de nederigheid van Jesjoea!]

1^e vogel: type van de in Jesjoea gestorvene, 2^e vogel: de in Hem levend geworden genezene

De twee vogels

Vs5 1^e vogel geslacht boven een aarden schaal met wat bronwater > bloed vermengt zich ermee (Jh 19:34?)

Vs6 2^e vogel & ceder/scharlaken/hysop (Rasji: tot bundeltje gemaakt) dopen in het bloed/water

Vs7 bloed 7x gesprenkeld (met het bundeltje) op de genezene > 'rein' verklaard > 2^e vogel mag wegvliegen (symbool van de nieuwe vrijheid v.d. aan de dood ontsnapte genezene, maar vrijheid op grond van Jesjoea's offer! wij opgestaan in Hem) vgl. Lv 16: 2^e bok!

Wassen, scheren, baden (vs8v.)

Vs8 toepassing van het offer op de genezene: kleren wassen, lichaamshaar afscheren, baden > rein

Vs9 terug in de legerplaats, maar nog 7 dagen apart van zijn gezin (Rasji: dus geen huwelijksgemeenschap); daarna kleren wassen, scheren & baden herhalen

Herstel van de gemeenschap *geleidelijk*: uitgebroken zonde bederft de zondaar diepgaand; daarom slechts langzaam herstelproces (vgl. Nm 19:11v.,19)

Het schuldoffer (vs 10-13)

Vs 10 8e dag offers brengen: 2 rammen, een 1-jarige ooi, 3/10 efa (10 à 11 liter!) met olie gemengde meelbloem & 1 log (1/2 liter) olie (alles ter verzoening van de schuld van de genezene!)

Vs 11 reiniging = in de voorhof van de tabernakel

Vs 12v. 1 ram & olie: *schuldoffer* (Sforno: want de genezene had zich schuldig gemaakt tegenover de heilige dingen); ‘bewogen’ voor de Here (beweegoffer)

Bloed & olie toegepast (vs9-18)

Vs14 bloed van het offer aangebracht op rechter oor, rechter duim en rechter grote teen (vgl. 8:23!): ge-
'hoor' -zaamheid, 'hand' -el & wandel onder het
beslag van Jesjoea' s bloed gebracht

Vs15-18 olie 7x gesprenkeld voor de Heer, aangebracht
op oor/duim/teen én hoofd (zalving met de Geest) (had
de genezene vroeger nooit ontvangen! priester wel)

In totaal: (bloederig) *water* > *bloed* > *olie* (levend water
[Jh 7:38v.] & olie beide beeld van de Heilige Geest)

Het zond- & brandoffer (vs19-20)

Vs19a het ooilam als *zondoffer*

Vs19b,20 de 2e ram als *brandoffer*

Vs20 het bijbehorend *spijsoffer*

Zond- & brandoffer, zoals altijd, samen de basis voor de verzoening: (a) wegneming van de zonde resp. (b) welgevallig maken voor God

‘Graden’ van reinheid: vs7 > 8 > 9 > 20 (vgl. toenemend besef van wat Jesjoea voor ons deed én wie Hij is!)

In geval van armoede (vs21-32)

Vs21-32 indien arm [vgl. geestelijke armoede]:

1 ram als schuldoffer (kon niet met minder toe!)

2 duiven als zond- & brandoffer

Verder geheel zelfde procedure:

- schuldoffer > zondoffer > brand- & spijsoffer
- bloed aangebracht op rechter oor, duim & grote teen
- olie aangebracht op rechter oor, duim & grote teen

Uitslag aan een huis (vs33-37)

Vs34 *God* legt de plaag op een huis (in het land!) – dus straf! (vgl. de hedendaagse discussie over oorzaak van een ziekte bij een gelovige: God of de duivel?)

Vs35 voorzichtige formulering, want niet de eigenaar, maar de priester is de deskundige! > vs36 het huis wordt leeggemaakt (opdat de inboedel niet onrein verklaard wordt), dán komt de priester het bezien

Vs37 groen/roodachtige putjes: schimmel? korstmos?

Toepassing: verontreiniging van 'n gemeente! 1Ko 11:19

Behandeling (vs38-56)

Vs38-42 vgl. bij de zieke: eerst 7 dagen opsluiten, dan de aangetaste plekken wegnemen & stenen schuren (Rasji: pleisterwerk wegnemen) > nieuwe stenen & nieuw pleisterwerk (toepassing: herstel van een gemeente)

Vs43-46 keert de uitslag terug: hele huis afbreken, bewoners moeten hun kleren wassen (vgl. Op 2 & 3!)

Vs47-56 reiniging: zelfde procedure van de 2 vogels: het bloed/water nu aangebracht op het huis (maar geen schuld/zond/brandoffer)

Onreinheid bij de man (15:1-12)

Vs2 niet zaaduitstorting, maar ziektevocht als gevolg van geslachtsziekten (vgl. vs13)

Vs3-12 niet alleen de zieke is onrein, maar ook alles waarmee hij in aanraking komt; dus ook ieder die zijn bed, stoel e.d. aanraakt, is onrein > kleren wassen & jezelf wassen, cultisch 'onrein' tot de avond; aarden vaten breken, houten vaten schrobben

Kernpunt steeds: niet hygiëne (hoewel zeer hygiënisch!), maar waardigheid om deel te nemen a/d cultus (vs31!)

Reiniging van de man (vs13-18)

Vs13 na genezing: 7 dagen afwachten, dan wassen in bronwater > 'rein'

Vs14v. 2 duiven: zond- & brandoffer [ziekte dus opnieuw gekoppeld aan zonde]

Vs16-18 gewone zaadlozing (al of niet tijdens geslachts-gemeenschap): kleren & lichaam wassen, voorwerpen waarop zaad is ook wassen; na gemeenschap met een vrouw ook wassen; beiden 'onrein' tot de avond

Toepassing: wat 'uit' de mens komt (vgl. Mt 15:11)

Onreinheid bij de vrouw (vs19-27)

Hier geen onderscheid tussen menstruatie & ziekelijke vloeïing [hoewel bekend: vgl. Mt 9:20: onnatuurlijk lange vloeïing]: 7 dagen onrein (vgl. vs28)

Niet alleen de vrouw is onrein, maar ook alles waarmee zij in aanraking komt; dus ook ieder die haar of haar bed, stoel e.d. aanraakt, is onrein > kleren wassen & jezelf wassen, cultisch 'onrein' tot de avond

Geen geslachtsgemeenschap, gescheiden slapen

Reiniging van de vrouw (vs28-33)

N.B. Mt 9:20 aanraking van Jesjoea door bloedvloeiende vrouw maakte Hem formeel 'onrein' !

Vs28 na stoppen van de vloeijing nog 7 dagen wachten [ca. 5 dagen menstruatie & 7 dagen wachten: precies begin van haar vruchtbare periode!]

Vs29v. 2 duiven: zond- & brandoffer [ook menstruatie dus gekoppeld aan zondigheid]

Geen wassing genoemd (lijkt vanzelfsprekend geïmplieerd; vandaag juist alleen *mikwé*, geen offers)

Nawoord

Interne spanning: geslachtsgemeenschap ‘plicht’ (kinderzegen! 1Ko 7:3v. ‘niet onthouden’), tegelijk ‘bezoede-lend’ (gevolg van de zondeval! vgl. Gn 2:25; 3:7)

Vs31 kern: heiligdom niet verontreinigen (‘jullie’ = de priesters!)

Werkt door tot vandaag: seksuele zonden zijn ‘de’ zonden bij uitstek (vgl. tuchtgeval in 1Ko 5; in 1Ko 6:10 zelfs 4 vd 9 genoemde zonden)